

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І  
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства

**ПОГОДЖЕНО**

**Директор ННІ лісового і садово-  
паркового господарства**

**ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ**  
**Завідувач кафедри таксації лісу та  
лісового менеджменту**

\_\_\_\_\_ **Роман ВАСИЛИШИН**

\_\_\_\_\_ **Андрій БІЛОУС**

« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2025 р.

« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2025 р.

**МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

на тему:

**Шляхи вдосконалення господарської діяльності  
Бориспільського надлісництва філії «Столичний лісовий  
офіс» ДП «Ліси України»**

Спеціальність – 205 «Лісове господарство»

Освітня програма – Лісове господарство

Орієнтація освітньої програми – освітньо-професійна

**Гарант освітньої програми**

\_\_\_\_\_ канд. с.-г. наук, доцент

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ Олександр БАЛА

**Керівник магістерської кваліфікаційної роботи**

\_\_\_\_\_ канд. с.-г. наук, доцент

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ Олександр БАЛА

**Виконав**

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ Костянтин САДЛОВСЬКИЙ

**КИЇВ – 2025**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І  
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

**Завідувач кафедри таксації лісу та  
лісового менеджменту**

**Андрій Білоус**

« \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2025 р.

**ЗАВДАННЯ**

**до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студенту**

**Садловському Костянтину Юрійовичу**

**Спеціальність – 205 «Лісове господарство»**

**Освітня програма – Лісове господарство**

**Орієнтація освітньої програми – освітньо-професійна**

**Тема магістерської кваліфікаційної роботи**

**Шляхи вдосконалення господарської діяльності Бориспільського  
надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»**

Затверджена наказом ректора НУБіП України від 13.10.2025 р. № 2324 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 14.11.2025 р.

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи:

1. Літературний огляд з теми роботи та загальна характеристика Бориспільського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс»;
2. Статті вітчизняних і зарубіжних авторів;
3. Звітні матеріали.

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Огляд літературних джерел за темою дослідження;
2. Характеристика методів економічного аналізу;
3. Розрахунок показників використання господарських засобів, рентабельності, ліквідності та платоспроможності підприємства.

Дата видачі завдання « \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ р.

**Керівник магістерської  
кваліфікаційної роботи**

**Олександр БАЛА**

**Завдання прийняв до виконання** \_\_\_\_\_

**Костянтин САДЛОВСЬКИЙ**

## РЕФЕРАТ

Магістерська кваліфікаційна робота викладена на 62 сторінках друкованого тексту, містить 4 рисунки, 9 таблиць, список із 55 використаних літературних джерел та додатки.

Метою роботи є дослідження стану виробничо-фінансової діяльності Бориспільського надлісництва Філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» та визначення шляхів підвищення ефективності його функціонування.

Зміст роботи викладений у чотирьох розділах. У першому розділі подано узагальнений огляд літературних джерел, присвячених теоретичним аспектам економічного аналізу діяльності підприємств, підходам до визначення рентабельності, ліквідності та фінансової стійкості.

У другому розділі викладено методику дослідження, що включає аналіз фінансової звітності, групування, аналіз динаміки, розрахунок економічних показників, визначення системи коефіцієнтів.

У третьому розділі наведено дослідження виробничих ресурсів підприємства, характеристику земель лісового фонду, структуру основних засобів, стан матеріально-технічної бази, а також особливості використання оборотних активів.

У четвертому розділі розглянуто систему показників, що характеризують фінансовий стан підприємства, рентабельність його діяльності, ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість.

У висновках узагальнено основні положення роботи та сформульовано пропозиції щодо удосконалення господарської діяльності підприємства.

**Ключові слова:** економічний аналіз, лісогосподарське підприємство, основні засоби, оборотні активи, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість.

## ЗМІСТ

ВСТУП .....	5
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ .....	7
1.1. Сутність, мета та завдання економічного аналізу господарської діяльності	7
1.2. Предмет, об'єкти та інформаційна база економічного аналізу .....	10
1.3. Основні показники ефективності діяльності підприємства .....	14
1.4. Висновки до розділу 1 .....	18
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА .....	20
2.1. Методологічні та методичні засади економічного аналізу.....	20
2.2. Характеристика аналітичних показників і способів їх розрахунку.....	20
2.3. Методика оцінювання ліквідності та платоспроможності .....	22
2.4. Висновки до розділу 2 .....	22
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БОРИСПІЛЬСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ» .....	23
3.1. Загальна характеристика надлісництва та його виробничої бази.....	23
3.2. Аналіз основних засобів і матеріальних ресурсів підприємства .....	26
3.3. Оцінка ефективності використання оборотних коштів .....	32
3.4. Аналіз фінансових результатів діяльності надлісництва.....	36
3.5. Висновки до розділу 3 .....	41
РОЗДІЛ 4. РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА І ШЛЯХИ ЇХ ПІДВИЩЕННЯ.....	42
4.1. Розрахунок показників рентабельності підприємства .....	42
4.2. Розрахунок показників ліквідності та платоспроможності .....	47
4.3. Шляхи підвищення економічної ефективності господарської діяльності ...	50
4.4. Висновки до розділу 4 .....	52
ВИСНОВКИ.....	54
ПРОПОЗИЦІЇ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

## ВСТУП

*Актуальність обраної теми* зумовлена необхідністю підвищення ефективності господарської діяльності лісогосподарських підприємств в умовах трансформації державного управління лісовим сектором, зростання вимог до раціонального використання лісових ресурсів та забезпечення фінансової стабільності підприємств ДП «Ліси України». У сучасних умовах підприємства лісової галузі стикаються з потребою підвищення прозорості виробництва, оптимізації витрат, оновлення матеріально-технічної бази, прискорення оборотності коштів і забезпечення належного рівня ліквідності. Саме тому особливого значення набуває поглиблений аналіз господарської діяльності та визначення шляхів її вдосконалення на прикладі Бориспільського надлісництва Філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України».

*Об'єктом дослідження* є господарська діяльність Бориспільського надлісництва, що включає виробничі, фінансово-економічні та ресурсні процеси.

*Предметом дослідження* є система економічних показників, що характеризують ефективність використання основних і оборотних засобів, фінансовий стан, ліквідність, платоспроможність та рентабельність надлісництва.

*Мета даної роботи* полягає у комплексній оцінці виробничо-фінансової діяльності Бориспільського надлісництва та визначенні шляхів підвищення ефективності його функціонування.

Для досягнення мети в роботі поставлено такі завдання:

- ознайомитися з фінансово-економічним станом підприємства на основі звітної документації за останні роки;
- дослідити виробничу та матеріально-технічну базу надлісництва;
- визначити основні фінансові показники, що характеризують ефективність діяльності підприємства;
- проаналізувати стан оборотних активів, ліквідність, платоспроможність і рентабельність;

– визначити проблемні аспекти господарської діяльності та обґрунтувати шляхи її вдосконалення.

Метод дослідження полягає в порівняльному аналізі, горизонтальному та вертикальному аналізі, групуванні, розрахунку економічних коефіцієнтів, оцінці динаміки та вивченні взаємозв'язку між ресурсами, витратами та результатами. Аналітичні показники визначалися на основі фактичних значень за певний період з метою встановлення тенденцій розвитку та факторів, що впливають на результативність діяльності підприємства.

Інформаційну базу дослідження становлять матеріали офіційної фінансової звітності (форма №1 «Баланс», форма №2 «Звіт про фінансові результати», форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»), результати виробничо-господарської діяльності, статистичні дані та проєкт організації і розвитку лісового господарства.

Аналіз фінансового стану дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує наявні ресурси, визначити рівень його фінансової стійкості та рентабельності. Економічний аналіз дає змогу реалізувати такі завдання:

- оцінити ефективність функціонування підприємства та його поточний фінансовий стан;
- виявити резерви підвищення економічних показників;
- визначити динаміку показників і встановити тенденції змін за досліджуваний період;
- обґрунтувати напрями вдосконалення господарської діяльності та управління ресурсами.

## РОЗДІЛ 1

# ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

### 1.1. Сутність, мета та завдання економічного аналізу господарської діяльності

Економічний аналіз господарської діяльності підприємства є однією з ключових функцій управління, що забезпечує системне, об'єктивне й науково обґрунтоване дослідження результатів діяльності суб'єкта господарювання. За визначенням Анісімової О. В. [1], економічний аналіз необхідно розглядати як комплекс досліджень, спрямованих на виявлення причинно-наслідкових залежностей, які формують кінцевий результат виробництва та впливають на ефективність використання ресурсів. Його сутність полягає не лише у фіксації фактичного стану справ, а в глибокому проникненні у механізми формування показників, що дозволяє розкрити реальний потенціал підприємства.

Економічний аналіз є основою для розробки та реалізації управлінських рішень, оскільки саме він формує інформаційну базу для оцінки стану виробничих ресурсів, фінансового забезпечення, рівня організаційної культури, результативності управлінських рішень і впливу зовнішнього середовища. На думку Бойчика І. М. [4], аналізування господарської діяльності є не механічним обчисленням окремих показників, а цілісним дослідницьким процесом, що дозволяє зрозуміти, чому підприємство досягло певних результатів і як ці результати можна змінити в майбутньому.

Сутність економічного аналізу можна розкрити через його основні характеристики: системність, комплексність, об'єктивність, динамічність, результативність та орієнтація на практичне застосування висновків. Системність полягає у необхідності розглядати діяльність підприємства як сукупність взаємопов'язаних елементів – виробничих, фінансових, інвестиційних, соціальних. Комплексність вимагає одночасного врахування впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на результати діяльності. Об'єктивність

означає, що висновки повинні ґрунтуватися на достовірних даних, а динамічність – що оцінювання здійснюється з урахуванням змін у часі, що дозволяє виявити тенденції розвитку [12].

У сучасних умовах ринкової економіки економічний аналіз виступає інструментом адаптації підприємства до швидкоплинних змін економічного середовища. Він допомагає своєчасно реагувати на коливання попиту, зміни вартості ресурсів, інфляційні процеси, трансформації у законодавстві та інші зовнішні виклики. Застосування аналізу дозволяє підприємству побачити можливості оптимізації витрат, виявити внутрішні резерви виробництва, підвищити продуктивність праці та раціонально використовувати наявні матеріальні й фінансові ресурси.

Мета економічного аналізу полягає в отриманні комплексної оцінки результатів діяльності підприємства, виявленні закономірностей, тенденцій та факторів, що впливають на ефективність господарювання, а також у розробці науково обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення його результативності. Метою виступає не лише пояснення минулих результатів, але й формування підґрунтя для прогнозування майбутнього стану підприємства. Як підкреслюють Говорушко Т. А. та співавтори [8], ефективний аналіз дозволяє не тільки визначити слабкі місця, але й оцінити можливості щодо розвитку, модернізації чи трансформації бізнес-процесів.

Зміст мети економічного аналізу розкривається через такі його функції: діагностичну, оцінювальну, контрольну, прогностичну та пошукову. Діагностична функція забезпечує виявлення проблем і відхилень у виробничих та фінансових процесах. Оцінювальна – дає змогу судити про результати діяльності підприємства та рівень використання ресурсів. Контрольна функція сприяє перевірці відповідності фактичних результатів запланованим. Прогностична функція орієнтує аналіз на моделювання майбутніх сценаріїв розвитку. Пошукова функція передбачає виявлення резервів підвищення ефективності та раціоналізації діяльності.

Завдання економічного аналізу конкретизують його мету та забезпечують комплексність дослідження діяльності підприємства. До основних завдань належать:

Оцінювання результатів діяльності підприємства за основними напрямками: фінансовим, виробничим, інвестиційним, інноваційним, соціальним. Це дозволяє визначити, наскільки отримані результати відповідають стратегічним цілям підприємства.

Виявлення факторів, що впливають на зміну економічних показників. Факторний аналіз дозволяє з'ясувати, які чинники позитивно чи негативно вплинули на результат. Він демонструє не лише сам факт відхилення, а й механізм його формування.

Визначення наявних резервів підвищення ефективності діяльності. Резерви можуть бути пов'язані з оптимізацією витрат, удосконаленням технологічних процесів, раціональнішим використанням ресурсів, підвищенням продуктивності праці тощо.

Оцінювання ефективності використання ресурсів. Підприємство повинно не просто накопичувати ресурси, а й досягати максимальної віддачі від їх застосування. Це стосується як матеріальних і фінансових, так і трудових ресурсів.

Моніторинг фінансового стану підприємства. Зокрема, це аналіз ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, та рентабельності, що дозволяє оцінити його здатність функціонувати в коротко- та довгостроковій перспективі.

Обґрунтування управлінських рішень. Будь-яке управлінське рішення має базуватися на об'єктивному аналізі. Це стосується виробничої, інвестиційної, кадрової, маркетингової, фінансової політики.

Розроблення рекомендацій щодо покращення роботи підприємства. Аналітичні висновки повинні мати практичну спрямованість – сприяти оптимізації структури витрат, підвищенню конкурентоспроможності та фінансової стабільності [2; 18].

Особливої уваги потребує питання впливу зовнішнього середовища на результати діяльності підприємства. Сучасні підприємства змушені функціонувати в умовах високої турбулентності, глобалізації ринків, технологічних змін та політичних ризиків. Тому одним із завдань економічного аналізу є оцінювання факторів зовнішнього середовища, прогнозування можливих загроз і розробка відповідних механізмів адаптації.

Окрім цього, економічний аналіз тісно взаємопов'язаний із внутрішнім контролем і плануванням. Контроль забезпечує відповідність діяльності підприємства встановленим стандартам, а планування окреслює стратегічні орієнтири. Аналіз виступає посередником між ними: на основі аналізу оцінюється виконання планів, виявляються недоліки контролю та формуються пропозиції щодо його вдосконалення.

У теорії та практиці управління підприємством дедалі більше значення має аналітична підтримка стратегічного управління. Згідно з Якимчук Т. В. [18], у сучасних умовах саме здатність підприємства своєчасно аналізувати й інтерпретувати дані визначає його успішність у довгостроковій перспективі. Аналітичні інструменти дають змогу визначити конкурентні переваги, оцінити позиції підприємства на ринку, спрогнозувати попит, виявити ризики та сформулювати ефективну стратегію.

## **1.2. Предмет, об'єкти та інформаційна база економічного аналізу**

Предмет економічного аналізу є однією з ключових методологічних категорій, що визначає зміст, межі й спрямованість аналітичних досліджень. У науковій літературі існують різні підходи до трактування цієї категорії, однак більшість дослідників сходяться на думці, що предметом економічного аналізу є причинно-наслідкові залежності, які формують результати діяльності підприємства та впливають на ефективність використання його ресурсів. Згідно з позицією Іванілова О. С. та Гетьмана О. О. [7; 10], предмет аналізу не зводиться до сукупності окремих показників, оскільки його основна увага спрямована на

дослідження економічних процесів і механізмів, що зумовлюють формування цих показників. Тобто аналіз не лише фіксує, що сталося, але й пояснює, чому це сталося та яким чином можна змінити ситуацію в майбутньому.

Предмет економічного аналізу охоплює вивчення закономірностей розвитку виробничих процесів, факторів, що впливають на ефективність господарювання, структуру та динаміку використання ресурсів, результати діяльності підприємства й економічні взаємозв'язки, що виникають між окремими елементами системи управління. Таким чином, предмет аналізу відображає складну систему взаємодії ресурсів, процесів та результатів, у рамках якої здійснюється оцінка ефективності та пошук внутрішніх резервів підприємства [1; 12].

Об'єкти економічного аналізу є більш конкретною категорією, що відображає ті явища й процеси, які підлягають безпосередньому дослідженню. Об'єкти визначаються фактичним змістом діяльності підприємства й можуть значно відрізнятися залежно від галузі, специфіки виробництва, форми власності чи розміру підприємства. За класифікацією Бандурки О. М. та Коробова М. Я. [2], об'єктами аналізу можуть бути як кінцеві результати діяльності (прибуток, рентабельність, обсяг реалізації), так і проміжні процеси (виробничі витрати, структура оборотних активів, використання основних засобів, трудові ресурси).

До основних груп об'єктів економічного аналізу належать:

1. Виробничо-господарські процеси, які охоплюють організацію виробництва, технологічні операції, рівень продуктивності праці, використання виробничих потужностей. У цій групі аналізують закономірності зміни витрат, структуру собівартості продукції, показники фондівіддачі та матеріаломісткості.

2. Фінансові результати підприємства, які включають прибутковість, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість і рух грошових потоків. Саме вони характеризують кінцеву ефективність діяльності підприємства та його можливості до самофінансування й розвитку [4; 20].

3. Ресурсна база підприємства, що охоплює як матеріальні, так і нематеріальні ресурси. Аналізу підлягають особливості формування, розподілу та використання трудових ресурсів, основних фондів, оборотних активів, фінансових інвестицій. Визначається рівень раціональності їх використання та наявність резервів підвищення ефективності.

4. Інноваційна та інвестиційна діяльність, яка є важливою складовою конкурентоспроможності підприємства. Досліджуються обсяги, структура й ефективність капітальних інвестицій, інноваційні програми, їх економічний ефект та вплив на розвиток підприємства.

5. Організаційно-управлінські процеси, що включають систему управління, структуру прийняття рішень, рівень організації виробництва та використання сучасних технологій менеджменту. Аналіз цієї групи дозволяє оцінити якість управління та його відповідність стратегічним цілям підприємства.

Такий поділ формує підґрунтя для системного дослідження всіх аспектів діяльності підприємства, що дозволяє не лише виявити недоліки, але й оцінити потенціал розвитку.

Інформаційна база економічного аналізу є ключовим елементом, який визначає якість аналітичних висновків. Інформація, що використовується для аналізу, має бути достовірною, повною, своєчасною та порівнянною. На думку Касьяненко Л. М. [11], інформаційна база сучасного економічного аналізу має поєднувати як традиційні джерела даних, так і аналітичні інструменти, що дозволяють здійснювати прогностичні оцінки та враховувати вплив зовнішніх факторів.

До основних груп джерел інформації відносять:

1. Первинні дані, які формуються в процесі господарської діяльності підприємства і містяться в первинних документах: накладних, актах, рахунках-фактурах, табелях обліку робочого часу, кошторисах, договорах тощо. Вони створюють базу для подальших розрахунків та є найбільш оперативними.

2. Офіційні облікові документи, серед яких формують статистичну та фінансову звітність: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал. Ці документи відображають підсумки діяльності підприємства та є основним джерелом інформації для зовнішніх користувачів [14].

3. Планово-нормативні джерела, зокрема бізнес-плани, плани виробництва, бюджети витрат і доходів, нормативи витрат матеріалів, трудові норми, стандарти та технічні умови. Завдяки цим даним можна оцінити відповідність фактичних показників запланованим та виявити відхилення.

4. Аналітичні та внутрішні управлінські документи, серед яких: внутрішні звіти підрозділів, результати аудиту, маркетингові дослідження, внутрішні регламенти, протоколи нарад, управлінські рішення. Це джерела управлінського обліку, які допомагають формувати глибоку і деталізовану картину діяльності підприємства.

5. Зовнішня інформація, що включає дані органів статистики, законодавчі акти, інформацію про ринкові тенденції, конкурентів, галузеві звіти, наукові джерела тощо. Зовнішня інформація дозволяє врахувати вплив ринкового середовища, державної політики та загальноекономічних тенденцій [9].

Якість інформаційного забезпечення визначає точність результатів аналізу, що, у свою чергу, впливає на якість управлінських рішень. За відсутності достовірної інформації навіть найкращі методи аналізу не дають бажаного ефекту. Саме тому сучасні підприємства активно впроваджують системи автоматизованого обліку, цифрового моніторингу та аналітичні інформаційні системи, які дозволяють оперативно збирати та обробляти значні обсяги даних.

Важливою характеристикою інформаційної бази є її релевантність, адже для різних видів аналізу необхідні різні за змістом дані. Наприклад, аналіз фінансової стійкості базується на балансі, тоді як аналіз ефективності виробництва потребує даних про структуру собівартості, нормування ресурсів, обсяги виробництва та трудові показники. Розмежування інформації за

призначенням дозволяє отримати точніші висновки та швидше ідентифікувати проблемні ділянки господарської діяльності.

Узагальнюючи, можна зазначити, що предмет економічного аналізу визначає сутність і зміст аналітичних досліджень, об'єкти формують конкретні напрями вивчення господарської діяльності, а інформаційна база забезпечує можливість здійснення якісного аналізу. Взаємозв'язок цих елементів формує методологічний фундамент економічного аналізу, підвищуючи його роль у забезпеченні ефективного управління підприємством.

### **1.3. Основні показники ефективності діяльності підприємства**

Оцінювання ефективності діяльності підприємства є однією з центральних функцій економічного аналізу, оскільки ефективність відображає ступінь раціонального використання ресурсів і результативність господарських процесів. У науковій літературі поняття ефективності трактується як співвідношення досягнутих результатів до витрат ресурсів, необхідних для їх отримання [1; 12]. Ефективність діяльності підприємства проявляється через різноманітні показники, що характеризують економічні, фінансові, виробничі, соціальні та інші аспекти його функціонування. Сукупність таких показників дозволяє всебічно оцінити стан підприємства, визначити його потенціал і виявити фактори, які впливають на результати господарювання.

Умовно всі показники ефективності можна поділити на декілька груп: показники фінансової ефективності, виробничої ефективності, ресурсної ефективності, рентабельності, соціально-економічної результативності та ринкової стійкості. Такий поділ забезпечує комплексний підхід до дослідження ефективності діяльності підприємства та дозволяє відобразити різні аспекти його функціонування.

Виробнича ефективність характеризує результативність використання засобів виробництва та праці. Вона визначається рівнем продуктивності, матеріаломісткості, фондівіддачі, енергоємності продукції та рівнем організації

виробничих процесів. Як зазначає Бойчик І. М. [4], виробнича ефективність є пріоритетною, адже саме вона формує базу для підвищення фінансових результатів підприємства.

Одним із ключових показників є продуктивність праці, що вимірює обсяг виробленої продукції або виконаних робіт у розрахунку на одного працівника, годину чи іншу одиницю часу. Зростання продуктивності праці свідчить про підвищення організаційного рівня виробництва, удосконалення технологій, ефективність кадрової політики та управлінських рішень.

Важливим показником є фондівдача, яка характеризує ефективність використання основних засобів, зокрема обладнання, інструментів і виробничих площ. Вона визначається шляхом співвідношення обсягу продукції до середньорічної вартості основних виробничих фондів. Висока фондівдача свідчить про інтенсивне використання основних засобів, тоді як низька може сигналізувати про моральне старіння обладнання або нераціональне планування виробничих потужностей.

Не менш важливим показником є матеріаломісткість продукції, яка визначає витрати матеріальних ресурсів на одиницю продукції. Її зменшення свідчить про економію матеріалів, впровадження інноваційних технологій та раціоналізацію виробництва. Аналогічно оцінюється енергоємність, яка відображає ефективність використання енергетичних ресурсів – електроенергії, палива, теплової енергії.

Виробничу ефективність також характеризує показник коефіцієнта використання виробничих потужностей, що відображає ступінь завантаження обладнання і технологічних ліній. Підприємства з високим рівнем використання потужностей зазвичай досягають нижчих витрат на одиницю продукції, оскільки постійні витрати розподіляються на більший обсяг виробництва.

Фінансова ефективність відображає здатність підприємства генерувати прибуток, підтримувати фінансову стійкість і забезпечувати необхідний рівень ліквідності та платоспроможності. Вона вимірюється за допомогою системи взаємопов'язаних показників, які дозволяють оцінити фінансовий стан

підприємства. За визначенням Нікіфорової Л. О. [14], фінансові показники є основою оцінювання кредитоспроможності підприємства та його здатності фінансувати свою діяльність:

- коефіцієнт поточної ліквідності – співвідношення оборотних активів до поточних зобов'язань;
- швидка ліквідність – співвідношення ліквідних активів до зобов'язань;
- абсолютна ліквідність – частка грошових коштів і короткострокових фінансових інвестицій.

Ці показники демонструють здатність підприємства вчасно погашати свої зобов'язання та підтримувати безперебійну діяльність.

Важливим індикатором фінансової стабільності є коефіцієнт фінансової стійкості, що визначається співвідношенням власного капіталу до загальної суми джерел фінансування. Висока частка власного капіталу означає незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів і меншу вразливість до фінансових ризиків.

Показники платоспроможності та автономії свідчать про здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання та підтримувати стійкість у довгостроковій перспективі. Вони відображають структуру капіталу та оптимальність співвідношення власних і позикових коштів.

Рентабельність є однією з найважливіших категорій оцінювання ефективності діяльності підприємства, оскільки вона демонструє здатність підприємства отримувати прибуток у співвідношенні до вкладених ресурсів. За твердженням Маслака О. І. [13], рентабельність відображає результативність виробництва, визначає рівень доходності діяльності та є базою для оцінки інвестиційної привабливості.

Рентабельність продукції, що визначається співвідношенням прибутку від реалізації до собівартості продукції. Вона характеризує ефективність формування ціни, політики витрат та конкурентоспроможність продукції.

Рентабельність продажів, або маржинальність, яка відображає частку чистого прибутку в доході від реалізації. Вона показує, яку частину виручки підприємство перетворює на прибуток.

Рентабельність активів, що вимірює ефективність використання всіх наявних ресурсів, включаючи оборотні й необоротні активи. Це один із ключових показників інвестиційної привабливості.

Рентабельність власного капіталу, яка відображає віддачу на вкладений капітал і свідчить про ефективність управління підприємством по відношенню до інтересів власників.

Рентабельність є підсумковим показником ефективності, оскільки вона інтегрує результати управління виробництвом, витратами та фінансами.

За визначенням Василькова В. Г. [5], показники оборотності дозволяють оцінити раціональність використання оборотних активів і наявність резервів для прискорення обігу коштів.

Основними показниками є оборотність дебіторської заборгованості, оборотність запасів, оборотність кредиторської заборгованості та оборотність оборотного капіталу. Висока швидкість обороту свідчить про оптимальну організацію виробничих і фінансових процесів, тоді як низька може бути ознакою надмірних запасів, неефективної політики продажів або проблем зі збутом.

Ефективність використання ресурсів відіграє важливу роль у визначенні економічних результатів діяльності підприємства. Сюди відносять такі показники, як трудомісткість продукції, фондомісткість, матеріаловіддача, капіталовіддача та інші. Вони дозволяють оцінити ступінь раціонального використання кожного виду ресурсів.

Особливо важливим є показник ефективності використання робочої сили, що включає аналіз трудових витрат, продуктивності праці, структури зайнятості та мотивації персоналу. Оцінювання цих показників дозволяє визначити вплив кадрової політики на кінцеві фінансові результати [18].

У сучасних умовах ринкової економіки важливим елементом ефективності є здатність підприємства зберігати свої позиції на ринку. Сюди належать показники ринкової частки, рівня інноваційності продукції, конкурентоспроможності, задоволеності споживачів та іміджу підприємства.

Ці показники особливо актуальні для підприємств, що діють у галузях із високою конкуренцією або швидким технологічним розвитком. Вони дозволяють оцінити стратегічний потенціал підприємства та його здатність адаптуватися до змін ринкового середовища.

Соціально-економічна ефективність включає показники умов праці, рівня соціальної відповідальності підприємства, показники охорони праці, соціального забезпечення персоналу. Згідно з Якимчук Т. В. [18], ці показники відіграють дедалі більшу роль у формуванні довгострокової стратегії підприємства, оскільки від соціального клімату залежить продуктивність праці та стабільність кадрів.

Соціально-відповідальний підхід до управління сприяє підвищенню іміджу підприємства, формуванню позитивних стосунків із працівниками та партнерами, що у кінцевому результаті позитивно впливає на фінансові показники.

#### **1.4. Висновки до розділу 1**

У ході огляду наукових джерел було встановлено, що економічний аналіз є фундаментальною складовою сучасної системи управління підприємством, оскільки він забезпечує наукове обґрунтування управлінських рішень, виявлення причинно-наслідкових зв'язків та визначення резервів підвищення ефективності. Розглянуто сутність, мету та завдання економічного аналізу, які спрямовані на оцінювання результативності діяльності, дослідження впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, а також формування пропозицій щодо оптимізації виробничих, фінансових та організаційних процесів. Проаналізовані підходи різних авторів показали, що ефективний економічний аналіз є дієвим

інструментом адаптації підприємства до умов динамічного ринкового середовища.

Важливими елементами методологічної основи економічного аналізу є його предмет, об'єкти та інформаційна база, що забезпечують комплексність дослідження та достовірність отриманих висновків. Розгляд системи показників ефективності показав, що результативність діяльності підприємства характеризується широким спектром фінансових, виробничих, ресурсних і соціально-економічних індикаторів, кожен з яких відіграє значну роль у формуванні загальної оцінки.

## **РОЗДІЛ 2**

### **МЕТОДИКА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА**

#### **2.1. Методологічні та методичні засади економічного аналізу**

Методика економічного аналізу діяльності лісогосподарського підприємства базується на поєднанні загальних економічних принципів і специфічних підходів, характерних для лісового господарства. У процесі дослідження використано системний підхід, що передбачає комплексне оцінювання майнового стану, ресурсного забезпечення, результатів виробництва, фінансових показників та ефективності господарювання.

Основним джерелом інформації для аналізу було використання офіційної фінансової звітності підприємства, зокрема форми №1 «Баланс», форми №2 «Звіт про фінансові результати», форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності», а також Проекту організації і розвитку лісового господарства, який містить відомості про структуру лісового фонду, розрахункову лісосіку, лісокористування та виробничі можливості надлісництва.

Методологічною основою слугують методи економічного аналізу: порівняння, групування, горизонтальний та вертикальний аналіз, розрахунок аналітичних коефіцієнтів, балансова ув'язка, факторний аналіз та оцінка динаміки. Застосування кількох методів у комплексі забезпечило можливість встановлення взаємозв'язку між виробничими ресурсами та фінансовими результатами підприємства.

#### **2.2. Характеристика аналітичних показників і способів їх розрахунку**

Оскільки лісогосподарське підприємство поєднує виробничі, екологічні та економічні функції, аналіз проводився у кілька етапів.

Перший етап передбачав вивчення матеріалів Проекту організації і розвитку лісового господарства, що дозволило визначити структурні

особливості надлісництва, його площу, розподіл земель за категоріями, склад лісових ресурсів та обсяги дозволеного лісокористування. Це надало можливість об'єднати виробничі характеристики із фінансовими показниками, що є важливим для комплексної оцінки діяльності підприємства.

Другим етапом був аналіз майнового стану підприємства, що здійснювався на основі даних Балансе (форма №1). Тут використовувалися прийоми вертикального і горизонтального аналізу: визначалась структура активів, їх частка в загальній вартості майна, динаміка змін необоротних та оборотних активів. Окремо вивчалась структура основних засобів за даними приміток до фінансової звітності, аналізувався ступінь їх оновлення, вибуття та зносу.

Третій етап стосувався оцінювання ефективності використання основних засобів і матеріальних ресурсів, що стало основою для побудови розрахунків у розділі 3. Для цього використовувалися методичні прийоми порівняння показників за роками, визначення темпів зростання, середніх величин та розрахунок спеціалізованих коефіцієнтів (фондовіддача, фондомісткість, коефіцієнти зносу, оновлення, вибуття та приросту). Значення отримували шляхом обробки даних форми №1 та форми №5.

Четвертий етап включав аналіз оборотних активів та швидкості їх обігу. Джерелом інформації виступали статті Балансу, які характеризують запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти та інші оборотні активи. Методика полягала у визначенні їх структури, частки найбільш ліквідних активів та розрахунку показників оборотності через співвідношення обігових коштів та обсягів реалізації (форма №2).

П'ятий етап – оцінка фінансових результатів, прибутку та видів рентабельності. Для цього застосовувалися дані форми №2, де містяться показники доходів, витрат, фінансових результатів від операційної діяльності, чистого прибутку та валового прибутку. Методика передбачала розрахунок різних видів рентабельності – продукції, діяльності, активів, капіталу, операційного доходу – шляхом співвідношення відповідних результатів до витрат, активів або доходів підприємства.

### **2.3. Методика оцінювання ліквідності та платоспроможності**

Важливою частиною аналітичної методики було дослідження ліквідності підприємства. На основі Балансу здійснювалось групування активів за ступенем ліквідності та зіставлення їх із короткостроковими зобов'язаннями. Показники ліквідності (покриття, швидкої та абсолютної ліквідності) розраховувались шляхом співвідношення відповідних груп активів до поточних зобов'язань. Методика дозволила оцінити здатність надлісництва погашати борги як за наявності всіх оборотних активів, так і лише найбільш ліквідних. Платоспроможність оцінювалася через визначення чистого оборотного капіталу та аналіз структури пасивів.

### **2.4. Висновки до розділу 2**

Методика, застосована у дослідженні, поєднує фінансові, виробничі та галузеві підходи до аналізу діяльності лісогосподарського підприємства. Використання офіційної звітності та матеріалів проекту організації і розвитку лісового господарства забезпечило можливість всебічно дослідити як майновий стан надлісництва, так і ефективність використання його ресурсів.

### РОЗДІЛ 3

## АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БОРИСПІЛЬСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

### 3.1. Загальна характеристика надлісництва та його виробничої бази

Бориспільське надлісництво, розташовано в південно-східній частині Київської області на території Бориспільського та Броварського районів. Поштова адреса: 08324, Київська обл., с. Гора, вул. Лісова, 1. Організаційна структура надлісництва охоплює дев'ять лісництв (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

#### Адміністративно-організаційна структура та загальна площа

№ п/п	Назва лісництва та місцезнаходження садиб	Адміністративний район	Загальна площа, га
1	Баришівське лісництво, с. Дернівка	Броварський	4538
2	Вишеньківське лісництво, с. Вишеньки	Бориспільський/ Броварський	310 / 4393
3	Кийлівське лісництво, с. Кийлів	Бориспільський	5178
4	Старинське лісництво, с. Старе	Бориспільський	4792
5	Березанське лісництво, м. Березань	Бориспільський/ Броварський	2123 / 2500
6	Переяславське лісництво, м. Переяслав	Бориспільський	1773
7	Стовп'язьке лісництво, с. Дівички	Бориспільський	3182
8	Студениківське лісництво, с. Студеники	Бориспільський	3248
9	Помоклівське лісництво, с. Помоклі	Бориспільський	3349
Разом по надлісництву			35388

Можна відзначити, що найбільшу площу має Кийлівське лісництво 5178 га, тоді як найменшою територією характеризується Переяславське 1773 га. Значні площі лісових масивів у Баришівському, Старинському, Березанському та Студениківському лісництвах формують основу лісоресурсного потенціалу

надлісництва. Варто зазначити, що частина лісництв розташована одночасно в двох адміністративних районах, що потребує погодженої взаємодії між місцевими органами влади для належної організації лісгосподарських заходів.

Комплексна оцінка стану земель лісового фонду Бориспільського та Переяслав-Хмельницького лісгоспів свідчить про стабільні тенденції щодо збільшення площі лісових ділянок. Порівняльну динаміку категорій земель за двома періодами наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

### Адміністративно-організаційна структура та загальна площа

№ п/п	Категорія земель	Бориспільський лісгосп (2004), га	Бориспільський лісгосп (2015), га	Переяслав-Хмельницький лісгосп (2004), га	Переяслав-Хмельницький лісгосп (2015), га
1	2	3	4	5	6
1	Загальна площа земель лісового фонду	18 876,00	19 213,10	16 198,00	16 175,40
2	Лісові ділянки	17 724,10	18 103,70	15 768,00	15 627,10
3	Вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки	16 468,70	17 060,10	14 795,60	14 605,60
4	у т.ч. лісові культури	10 956,20	11 328,50	10 809,30	10 510,00
5	Не вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки – всього	1 255,40	1 043,60	972,4	1 066,50
6	• Не зімкнуті лісові культури	546	349,7	385,8	544,5
7	• Лісові розсадники, плантації	32,7	12	13,5	13,6
8	• Рідколісся	–	49,7	–	–
9	• Згарища, загиблі насадження	–	2,3	–	48,6
10	• Зруби	293,1	199,4	100,1	106,8
11	• Галявини, пустирі	24,6	32	12,7	–
12	• Біогалявини	89,2	147,7	195,6	198,1
13	• Лісові шляхи, просіки, протипожежні розриви, осушувальні канали	269,8	250,8	216,1	203,5
14	Нелісові землі – всього	1 151,90	1 109,40	430	503,3

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5	6
15	• Рілля	24	8,1	10	10,5
16	• Сіножаті	135	72,7	130,6	108
17	• Пасовища	25,8	22,7	–	–
18	• Води	47,6	53	29,6	48
19	• Болота	731,3	778,4	211,6	262,5
20	• Садиби, споруди	65	61	10,1	9,7
21	• Траси	114,9	108,9	30,2	38,1
22	• Інші нелісові землі	8,6	4,6	7,9	26,5
23	Землі, надані в довгострокове тимчасове користування	–	8,4	–	2,4

Аналіз даних табл. 3.2 показує, що за період 2004–2015 років загальна площа земель лісового фонду Бориспільського лісгоспу зросла на 337,1 га, а Переяслав-Хмельницького лісгоспу – незначно зменшилась на 22,6 га. Спостерігається тенденція до збільшення площ, вкритих лісовою рослинністю, що свідчить про цілеспрямоване проведення робіт із відтворення лісів, ефективність доглядових заходів і своєчасність проведення лісокультурних робіт. Зменшення площ не зімкнутих культур у Бориспільському лісгоспі (з 546 до 349,7 га) свідчить про поступове формування повноцінних молодих деревостанів, тоді як у Переяслав-Хмельницькому лісгоспі зафіксовано їх збільшення, зумовлене особливостями відтворення лісу на окремих ділянках та впливом абіотичних і біотичних факторів.

Важливе значення для планування лісокористування має показник розрахункової лісосіки, яка встановлюється лісовпорядкувальними органами з урахуванням вікової структури, продуктивності насаджень та екологічних вимог. Для Бориспільського лісгоспу відповідно до наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 23.11.2020 №293 розмір розрахункової лісосіки рубок головного користування становить 23,81 тис. м<sup>3</sup> ліквідної деревини. Для Переяслав-Хмельницького лісгоспу згідно з наказом від 03.12.2020 №333 цей показник визначено на рівні 22,53 тис. м<sup>3</sup>.

Загалом виробнича база Бориспільського надлісництва характеризується високим рівнем організації лісового господарства, наявністю значних лісових площ, диференційованих за природними умовами, а також збалансованим підходом до використання та відновлення лісових ресурсів. Аналіз адміністративної структури, земельного фонду та розрахункової лісосіки свідчить про можливість ефективного планування господарських заходів і реалізації принципів сталого управління лісами.

### 3.2. Аналіз основних засобів і матеріальних ресурсів підприємства

Ефективність лісогосподарського виробництва значною мірою залежить від структури та технічного стану основних засобів, оскільки саме вони формують виробничу базу надлісництва та визначають рівень механізації виконуваних робіт. Для оцінювання динаміки основних засобів Бориспільського надлісництва проаналізовано їх первісну вартість за 2022–2024 рр. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

#### Порівняльна характеристика основних засобів підприємства

Показники	Вартість, тис. грн.		
	2022	2023	2024
Будинки, споруди, передавальні пристрої	13174,7	13174,7	16944,9
Машини та обладнання	4868,3	5901,2	6746,5
Транспортні засоби	19405,1	21526,8	21595
Інструменти, прилади, інвентар	1865,8	2119	3099
Інші основні засоби	277,2	297,9	297,9
Малоцінні необоротні матеріальні активи	2054,9	2715,1	3099,3
Тимчасові основні засоби	304,4	393,1	393,1
Разом по надлісництву	41950,4	46127,8	52175,7

Аналіз даних табл. 3.3 свідчить про стале зростання вартості основних засобів: із 41950,4 тис. грн у 2022 р. до 52175,7 тис. грн у 2024 р. Найбільшу частку у структурі займають транспортні засоби, вартість яких перевищує 21 млн

грн, що є характерним для лісогосподарських підприємств, де значна частина робіт пов'язана з транспортуванням лісопродукції. Значне збільшення вартості будівель, споруд та передавальних пристроїв у 2024 р. на 3770,2 тис. грн свідчить про модернізацію інфраструктури та реконструкцію виробничих об'єктів.

Водночас зростання вартості машин та обладнання з 4868,3 тис. грн до 6746,5 тис. грн свідчить про оновлення технічного парку, що є важливою умовою підвищення продуктивності праці та зменшення експлуатаційних витрат. Також збільшення вартості інструментів і інвентарю з 1865,8 до 3099 тис. грн вказує на розширення виробничих потреб та оновлення допоміжного обладнання.

Для візуалізації змін структури основних засобів у 2022–2024 рр. побудовано діаграми (рис. 3.1–3.3).



Рис. 3.1. Структура основних засобів Бориспільського надлісництва у 2022 році

Як видно з рис. 3.1, у 2022 р. найбільшу питому вагу займали транспортні засоби – 46 %, будівлі та споруди – 31 %, а машини та обладнання становили 12 %. Інші види основних засобів мали незначну частку.

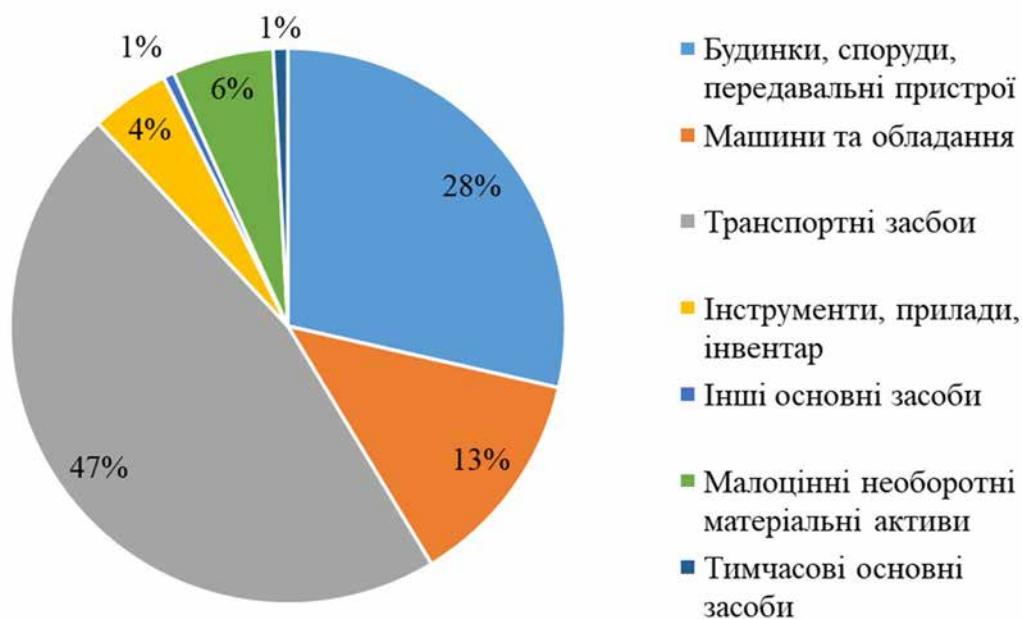


Рис. 3.2. Структура основних засобів Бориспільського надлісництва у 2023 році

На рис. 3.2 показано, що у 2023 р. частка транспортних засобів зросла до 47 %, а будівель та споруд зменшилася до 28 %. Частка машин і обладнання збільшилася на 1 %, що відповідає тенденціям оновлення технічного парку.

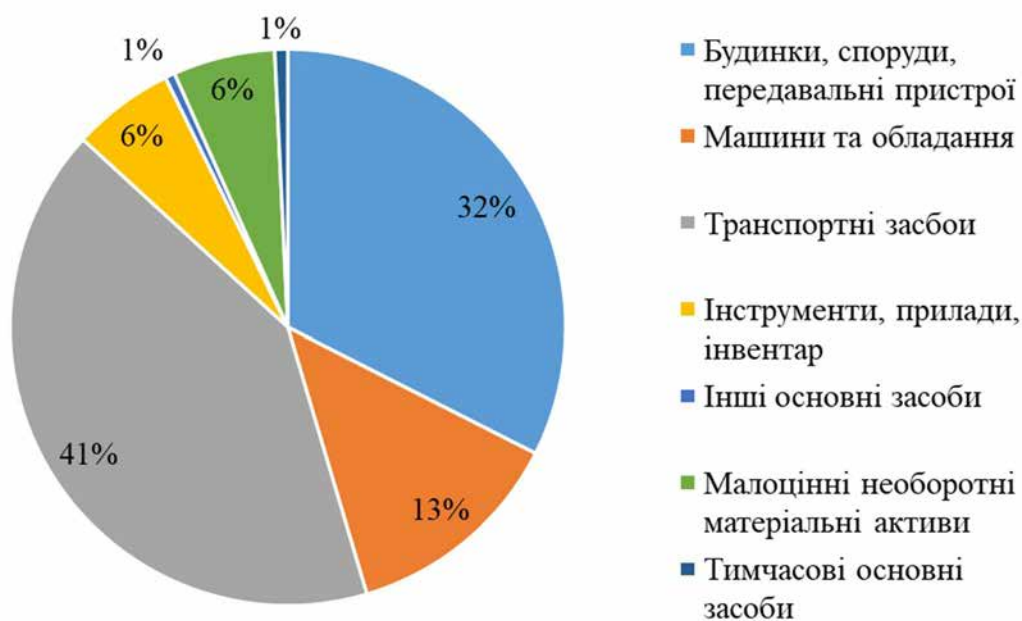


Рис. 3.3. Структура основних засобів Бориспільського надлісництва у 2024 році

З рис. 3.3 видно, що у 2024 р. спостерігається позитивна динаміка щодо будівель і споруд зростання до 32 % та стабілізація частки транспортних засобів до 41%. Також зросла частка інструментів і інвентарю до 6%, що підтверджує оновлення матеріально-технічної бази.

Аналіз показників табл. 3.4 дає змогу відзначити, що у 2023–2024 рр. первісна вартість основних засобів зросла з 46 127,8 до 52 175,7 тис. грн, тоді як сума зносу збільшилася з 31 407,6 до 35 086,4 тис. грн. Найбільше зростання спостерігається за статтями «Будинки, споруди, передавальні пристрої» та «Машини та обладнання», що пов'язано з оновленням виробничих потужностей і придбанням нової техніки. Зростання питомої ваги малоцінних необоротних матеріальних активів і інструментів свідчить про розширення та оновлення допоміжних засобів праці, що сприяє покращенню організації лісогосподарських робіт.

Таблиця 3.4

## Склад основних засобів Бориспільського надлісництва

Групи основних засобів	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Вибуло за рік		Нараховано амортизації	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		Питома вага, %	
	первісна вартість	знос		первісна вартість	знос		первісної вартості	зносу	первісна вартість	знос	Початок року	Кінець року
2023 р.												
Будинки, споруди, передавальні пристрої	13174,7	7366,8				570,8			13174,7	7937,6	31,41	26,18
Машини та обладнання	4868,3	3421,3	1047,1			546,9			5901,2	3955,2	11,60	12,16
Транспортні засоби	19405,1	13309,9	2121,7			1454,5			21526,8	14764,4	46,26	47,29
Інструменти, прилади, інвентар	1865,8	1748,1	253,2			49,3			2119	1797,4	4,45	6,21
Тварини												
Багаторічні насадження												
Інші основні засоби	277,2	60,4	30,6	9,9	3,5	23			297,9	79,9	0,66	0,21
Малоцінні необоротні матеріальні активи	2054,9	2132,6	692,2	32	32	614,4			2715,1	2715	4,90	7,58
Тимчасові основні засоби	304,4	104	88,7			54,1			393,1	158,1	0,73	0,37
<b>Разом</b>	<b>41950,4</b>	<b>28143,1</b>	<b>4233,5</b>	<b>41,9</b>	<b>35,5</b>	<b>3313</b>			<b>46127,8</b>	<b>31407,6</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Продовження табл 3.4

Групи основних засобів	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Вибуло за рік		Нараховано амортизації	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		Питома вага, %	
	первісна вартість	знос		первісна вартість	знос		первісної вартості	зносу	первісна вартість	знос	Початок року	Кінець року
2024 р.												
Будинки, споруди, передавальні пристрої	13174,7	7937,6	3770,2			835,9			16944,9	8773,5	28,56	25,27
Машини та обладнання	5901,2	3955,2	1332	486,7	486,7	436,4			6746,5	3904,9	12,79	12,59
Транспортні засоби	21526,8	14764,4	68,2			2400,8			21595	17165,2	46,67	47,01
Інструменти, прилади, інвентар	2119	1797,4	1156	176	176	198,2			3099	1819,6	4,59	5,72
Тварини												
Багаторічні насадження												
Інші основні засоби	297,9	79,9				27,2			297,9	107,1	0,65	0,25
Малоцінні необоротні матеріальні активи	2715,1	2715	386,3	2,1	2,1	386,3			3099,3	3099,2	5,89	8,64
Тимчасові основні засоби	393,1	158,1				58,8			393,1	216,9	0,85	0,50
<b>Разом</b>	<b>46127,8</b>	<b>31407,6</b>	<b>6712,7</b>	<b>664,8</b>	<b>664,8</b>	<b>4343,6</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>52175,7</b>	<b>35086,4</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

### 3.3. Оцінка ефективності використання оборотних коштів

Одним із ключових показників оцінки ефективності використання основних засобів та оборотного капіталу є фондомісткість, яка характеризує суму основних засобів, що припадає на 1 грн виготовленої продукції. Розрахунок здійснюється за формулою:

$$\Phi_M = \frac{ОВЗ_{ср}}{ВП}, \quad (3.1)$$

де  $ОВЗ_{ср}$  – середньорічна вартість основних засобів;

ВП – виготовлена продукція.

Фактичні значення становлять:

$$\Phi_{M2023} = (41950 + 46128) / 2 / 109959 = 0,40 \text{ грн};$$

$$\Phi_{M2024} = (46128 + 52176) / 2 / 141824 = 0,35 \text{ грн}.$$

Для оцінки технічного стану основних засобів аналізується коефіцієнт зносу, який визначає частку вартості, що вже перенесена на продукцію. Формула має вигляд:

$$K_3 = \frac{З_{оз}}{ОВЗ} \times 100\%, \quad (3.2)$$

де  $З_{оз}$  – сума зносу ОЗ;

ОВЗ – балансова вартість основних засобів.

Розрахунки показали:

$$K_{32022} = (28143 / 41950) \times 100\% = 67\%;$$

$$K_{32023} = (31408 / 46128) \times 100\% = 68\%;$$

$$K_{32024} = (35086 / 52176) \times 100\% = 67\%.$$

Коефіцієнт придатності відображає залишковий потенціал використання основних засобів та обчислюється як доповнення до коефіцієнта зносу:

$$K_{\Pi} = 100\% - K_3, \quad (3.3)$$

де  $K_3$  – коефіцієнт зносу основних засобів.

Отримані значення такі:

$$K_{П2022}=100\% - 67\%= 33\%;$$

$$K_{П2023}=100\% - 68\%=32\%;$$

$$K_{П2024}=100\% - 67\%= 33\%.$$

Інтенсивність оновлення виробничих фондів характеризує коефіцієнт оновлення, який визначають так:

$$K_0 = \frac{ОВЗ_Н}{ОВЗ_{КР}} \times 100\%, \quad (3.4)$$

де  $ОВЗ_Н$  – основні засоби, що надійшли у звітному періоді;

$ОВЗ_{КР}$  – вартість основних засобів на кінець року.

Розрахунки показують:

$$K_{O2023}=(4234/46128) \times 100\%=9,2\%;$$

$$K_{O2024}=(6713/52176) \times 100\%=12,9\%.$$

Коефіцієнт вибуття відображає частку основних фондів, які були списані протягом року. Його визначають за формулою:

$$K_B = \frac{ОВЗ_В}{ОВЗ_{ПР}} \times 100\%, \quad (3.5)$$

де  $ОВЗ_В$  – вартість основних засобів, що вибули;

$ОВЗ_{ПР}$  – вартість основних засобів на початок року.

Отримані значення становлять:

$$K_{B2023}=(42/41950) \times 100\%=0,1\%;$$

$$K_{B2024}=(665/46128) \times 100\%=1,4\%.$$

Сукупний вплив оновлення та вибуття основних засобів можна оцінити за допомогою коефіцієнта приросту, що визначається:

$$K_{ПР} = \frac{ОВЗ_Н - ОВЗ_В}{ОВЗ_{БАЛ}} \times 100\%, \quad (3.6)$$

де  $ОВЗ_Н$  – вартість основних засобів, що надійшли в звітному періоді;

$ОВЗ_В$  – вартість основних засобів, що вибули за звітний період;

$ОВЗ_{БАЛ}$  – балансова вартість основних засобів на кінець звітнього року.

Значення коефіцієнта становлять:

$$K_{\text{ГПР}2023} = (4234 - 42) / 46128 \times 100\% = 9,1\%;$$

$$K_{\text{ГПР}2024} = (6713 - 665) / 52176 \times 100\% = 11,6\%.$$

Узагальнені розраховані показники наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

### Показник стану основних виробничих запасів

Показники стану ОВЗ	Роки	
	2023	2024
Коефіцієнт зносу	68	67
Коефіцієнт придатності	32	33
Коефіцієнт оновлення	9,2	12,9
Коефіцієнт вибуття	0,1	1,4
Коефіцієнт приросту	9,1	11,6

Аналіз узагальнених показників, наведених у табл. 3.5, дає змогу оцінити загальний технічний стан основних виробничих засобів Бориспільського надлісництва. Коефіцієнт зносу у 2023 р. становив 68 %, а у 2024 р. зменшився до 67 %, що свідчить про незначне, але позитивне оновлення матеріально-технічної бази. Відповідно коефіцієнт придатності зріс до 33 %, що вказує на поліпшення експлуатаційного ресурсу основних фондів.

Більш суттєвою є зміна коефіцієнта оновлення: з 9,2 % у 2023 р. до 12,9 % у 2024 р. Це є свідченням активнішого надходження нових основних засобів, зокрема техніки та обладнання. Одночасно зріс коефіцієнт вибуття (з 0,1 % до 1,4 %), що пов'язано зі списанням застарілих і фізично зношених активів. Показник приросту збільшився з 9,1 % до 11,6 %, що демонструє позитивну тенденцію до розширення та оновлення виробничих фондів у 2024 році. У цілому зазначені зміни свідчать про поступову модернізацію матеріально-технічної бази надлісництва.

Одним із ключових показників ефективності використання основних засобів є фондоддача, яка демонструє обсяг виготовленої продукції, що припадає на 1 грн середньорічної вартості основних засобів:

$$\Phi_B = \frac{ВП}{ОВЗ_{CP}}, \quad (3.7)$$

де ВП – виготовлена продукція у грошовому виразі;

ОВЗ<sub>CP</sub> – середньорічна вартість основних засобів за звітний період.

Розрахункові дані становлять:

$$\Phi_{B2023} = 109959 / ((41950 + 46128) / 2) = 2,50 \text{ грн};$$

$$\Phi_{B2024} = 141824 / ((46128 + 52176) / 2) = 2,89 \text{ грн}.$$

Отримані значення фондівдачі свідчать про підвищення ефективності використання основних засобів. Це означає, що кожна гривня середньорічної вартості основних засобів у 2024 р. забезпечила на 0,39 грн більше продукції, ніж у попередньому році. Підвищення фондівдачі є ознакою інтенсивнішого використання виробничого потенціалу, зростання продуктивності праці та скорочення витрат на одиницю продукції. Така динаміка підтверджує ефективність проведеного технічного оновлення, а також оптимізацію виробничих процесів підприємства.

Рентабельність основних засобів показує рівень прибутковості використання основних фондів:

$$P_{OF} = \frac{П_p}{OF_{CP}} \times 100\%, \quad (3.8)$$

де П<sub>p</sub> – валовий прибуток від реалізації товарної продукції;

OF<sub>CP</sub> – середньорічна вартість основних фондів.

Отримані значення:

$$P_{OF2023} = (23362) / ((41950 + 46128) / 2) \times 100\% = 53,0\%;$$

$$P_{OF2024} = (41038) / ((46128 + 52176) / 2) \times 100\% = 83,5\%.$$

Показник рентабельності основних засобів зріс з 53,0 % у 2023 р. до 83,5 % у 2024 р., що є надзвичайно вагомим покращенням економічних результатів діяльності надлісництва. Зростання рентабельності на 30,5 % відсоткових пунктів свідчить про суттєве збільшення прибутку, який отримано з кожної

гривні, вкладеної в основні фонди. Така динаміка обумовлена одночасним розширенням обсягів виробництва, підвищенням ефективності використання техніки, покращенням структури основних засобів та оптимізацією витрат.

### 3.4. Аналіз фінансових результатів діяльності надлісництва

Раціональність використання оборотних коштів є важливою умовою забезпечення стабільної діяльності підприємства, його платоспроможності та фінансової стійкості. Для аналізу ефективності використання оборотних активів у Бориспільському надлісництві розглянуто їх структуру та основні показники за 2023–2024 рр., наведені у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

#### Структура оборотних засобів підприємства

Групи основних засобів	2024	
	тис. грн	%
Запаси	14750,7	79,7
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги	1719,4	9,3
Дебіторська заборгованість за виданими авансами, з бюджетом	363,4	2,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,6	0,0
Гроші та їх еквіваленти	105,4	0,6
Витрати майбутніх періодів	23,9	0,1
Інші оборотні активи	1553,1	8,4
Оборотні засоби всього	18516,5	100,0

Аналіз табл. 3.6 свідчить, що домінуючу частку у 2024 рр. становлять запаси – 79,7 %. Така ситуація свідчить про значне навантаження на складські залишки, що може бути наслідком сезонності лісогосподарських робіт та нерівномірного ритму реалізації продукції. Дебіторська заборгованість має частку 9,3 %, що є прийнятним показником та свідчить про контрольовану дисципліну розрахунків. Обсяг грошових коштів залишається вкрай низьким –

0,6 %, що потенційно може ускладнювати оперативну платоспроможність. Інші оборотні активи – 8,4 % відіграють допоміжну роль у формуванні ліквідності.

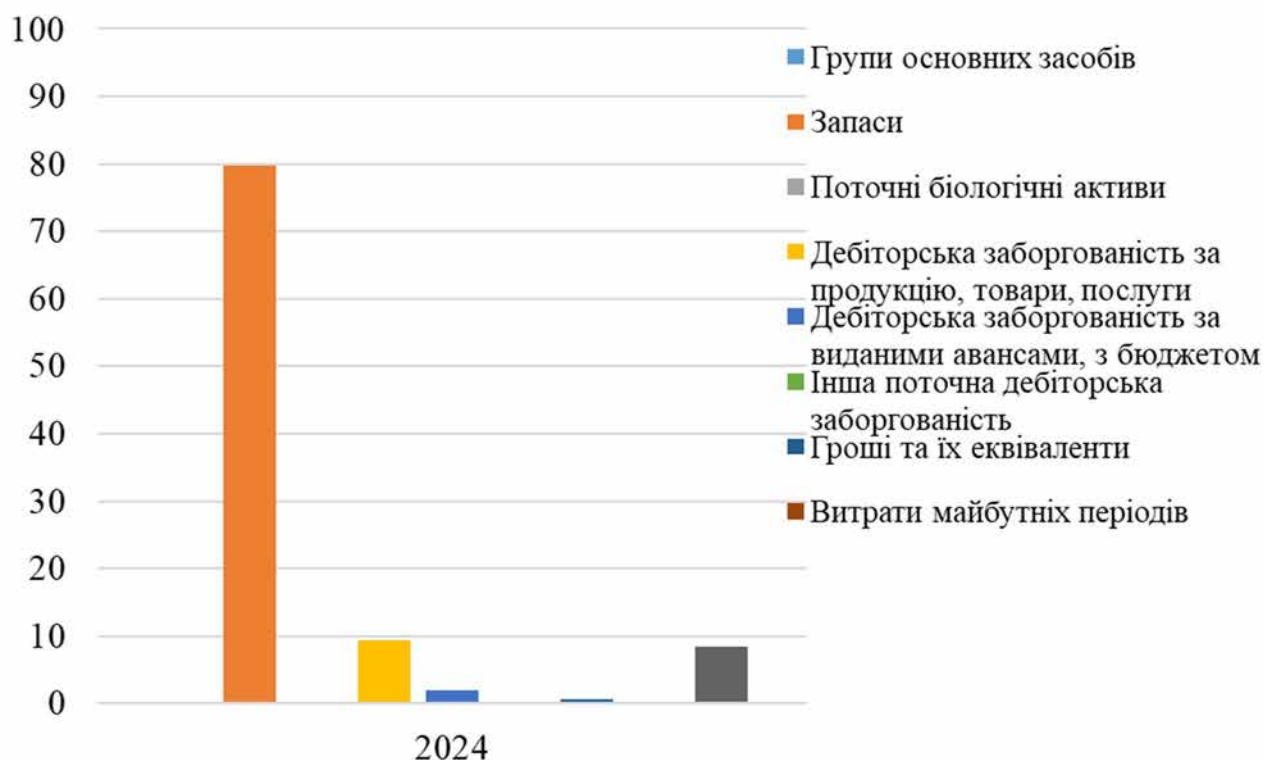


Рис. 3.4. Структура оборотних активів Бориспільського надлісництва у 2024 році

Як видно з рис. 3.4, запаси істотно переважають над іншими групами оборотних активів, тоді як частка грошових коштів і витрат майбутніх періодів є мінімальною. Така структура свідчить про необхідність оптимізації управління запасами, що дасть змогу підвищити ліквідність і прискорити оборотність капіталу.

Одним із ключових показників є коефіцієнт оборотності, який характеризує кількість повних оборотів оборотних коштів за період:

$$K_0 = \frac{PP}{OЗ_{CP}}, \quad (3.9)$$

де  $K_0$  – коефіцієнт оборотності коштів в обігу;

РП – сума реалізованої продукції;

ОЗ<sub>СР</sub> – середня сума обігових коштів.

Фактичні значення становлять:

$$K_{O2023}=109959/18517=5,9;$$

$$K_{O2023}=141824/18517=7,7.$$

Ступінь участі оборотних коштів у процесі реалізації продукції характеризує коефіцієнт завантаження:

$$K_3 = \frac{OЗ_{СР}}{РП}, \quad (3.10)$$

де  $K_3$  – коефіцієнт завантаження коштів в обігу.

Розраховані значення становлять:

$$K_{32023}=18517/109959=0,17 \text{ грн/грн};$$

$$K_{32023}=18517/141824=0,13 \text{ грн/грн}.$$

Швидкість обертання капіталу оцінюють за допомогою показника тривалості обороту:

$$T = \frac{П}{K_0}, \quad (3.11)$$

де  $T$  – тривалість обертання обігових коштів;

$П$  – розрахунковий період (360 днів);

$K_0$  – коефіцієнт оборотності обігових коштів.

Отримані значення:

$$T_{2023}=360/5,9=61 \text{ день};$$

$$T_{2024}=360/7,7=47 \text{ днів}.$$

Для оцінки того, наскільки ефективно оборотні активи генерують прибуток, визначають коефіцієнт прибутковості:

$$K_{ПР} = \frac{П}{OЗ_{СР}}, \quad (3.12)$$

де  $K_{ПР}$  – коефіцієнт прибутковості;

$OЗ_{СР}$  – середня вартість оборотних коштів;

П – прибуток від реалізації.

Розраховані значення:

$$K_{\text{ПР}2023} = 1532/18517 = 0,08 \text{ грн/грн};$$

$$K_{\text{ПР}2024} = 16624/18517 = 0,90 \text{ грн/грн}.$$

Ще одним показником результативності є рентабельність оборотних активів:

$$K_p = \frac{\text{П}}{\text{ОЗ}_{\text{ср}}}, \quad (3.13)$$

де  $K_p$  – коефіцієнт рентабельності;

П – прибуток від реалізації;

$\text{ОЗ}_{\text{ср}}$  – середня вартість оборотних коштів.

Значення становлять:

$$K_{p2023} = 1532/18517 \times 100\% = 8\%;$$

$$K_{p2024} = 16624/18517 \times 100\% = 90\%.$$

Показник визначає розмір реалізованої продукції за один день:

$$O_{\text{одн}} = \frac{\text{РП}}{\text{П}}, \quad (3.14)$$

де  $O_{\text{одн}}$  – оборот за один день;

РП – сума реалізованої продукції протягом звітного періоду;

П – розрахунковий період (360 днів).

Отримані значення:

$$O_{\text{одн}2023} = 109959/360 = 305,4 \text{ тис.грн/день};$$

$$O_{\text{одн}2024} = 141824/360 = 394,0 \text{ тис.грн/день}.$$

У табл. 3.7 узагальнено всі ключові показники використання оборотних коштів.

## Коефіцієнти та показники використання оборотних засобів

Коефіцієнти	Од. виміру	2023	2024
Коефіцієнт оборотності		5,9	7,7
Коефіцієнт завантаження		0,17	0,13
Тривалість обертання	днів	61	47
Коефіцієнт прибутковості		0,08	0,90
Коефіцієнт рентабельності	%	8	90
Ододенний оборот	тис.грн/день	305,4	394,0

Аналіз узагальнених показників ефективності використання оборотних коштів (табл. 3.7) показує суттєве покращення фінансово-господарських результатів у 2024 році порівняно з 2023 роком. Перш за все, помітне зростання коефіцієнта оборотності з 5,9 до 7,7 свідчить про прискорення руху оборотних активів. Це означає, що підприємство у 2024 р. здійснило більше повних циклів обігу при тому самому обсязі ресурсів, що є свідченням покращення організації виробництва та збуту.

Паралельно зростанню оборотності зменшився коефіцієнт завантаження, який у 2024 р. становив 0,13 грн/грн проти 0,17 грн/грн у 2023 р. Зниження цього показника означає, що для отримання 1 грн реалізованої продукції підприємству потрібно менше оборотних коштів, що є позитивною тенденцією та характеризує раціональніше використання наявних ресурсів.

Важливим результатом є скорочення тривалості одного обороту з 61 до 47 днів. Це свідчить про прискорення процесу реалізації продукції та покращення платіжно-розрахункової дисципліни як підприємства, так і його контрагентів. Зменшення оборотності на 14 днів забезпечує швидше повернення вкладених коштів та дає можливість частіше використовувати їх у господарській діяльності.

Особливої уваги заслуговує динаміка коефіцієнта прибутковості, який зріс з 0,08 грн/грн у 2023 р. до 0,90 грн/грн у 2024 р. Такий значний приріст свідчить про підвищення рентабельності оборотних активів і зростання ефективності

використання ресурсів. Фактично кожна гривня оборотних коштів у 2024 р. приносила підприємству у 11 разів більше прибутку, ніж у попередньому році.

Аналогічну позитивну тенденцію демонструє рентабельність оборотних коштів, яка збільшилася з 8 % до 90 %. Такий показник є надзвичайно високим для лісогосподарських підприємств і свідчить про суттєве зростання прибутковості діяльності надлісництва.

Підвищення ефективності підтверджується й збільшенням одноденного обороту, який виріс з 305,4 тис. грн/день до 394,0 тис. грн/день. Зростання цього показника свідчить про збільшення інтенсивності продажів і зростання попиту на продукцію підприємства.

У комплексі всі показники табл. 3.7 демонструють значне покращення фінансових результатів Бориспільського надлісництва протягом 2024 року. Це свідчить про раціональне управління обіговими коштами, оптимізацію структури запасів та активізацію господарської діяльності.

### **3.5. Висновки до розділу 3**

Проведений аналіз діяльності Бориспільського надлісництва свідчить про стабільний розвиток виробничої бази та послідовну реалізацію принципів сталого управління лісовими ресурсами. Структура земельного фонду, динаміка лісових ділянок і обсяги розрахункової лісосіки підтверджують раціональне використання території. Оцінка основних засобів показала їх поступове оновлення, зростання інвестицій у техніку та інфраструктуру, що забезпечує підвищення рівня механізації та створює передумови для зростання продуктивності праці.

Дослідження ефективності використання оборотних коштів засвідчило суттєве покращення фінансових результатів у 2024 році. Підвищення оборотності, скорочення тривалості обігу, зростання прибутковості та рентабельності оборотних активів свідчать про оптимізацію внутрішніх процесів та вдосконалення фінансового менеджменту.

## РОЗДІЛ 4

### РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА І ШЛЯХИ ЇХ ПІДВИЩЕННЯ

#### 4.1. Розрахунок показників рентабельності підприємства

Рентабельність є ключовим показником ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, оскільки відображає рівень прибутковості та здатність підприємства забезпечувати віддачу від використання ресурсів. Для оцінювання рентабельності Бориспільського надлісництва проведемо аналіз основних її видів, згрупованих за витратними, ресурсними та доходними показниками.

Оцінювання прибутковості реалізованої продукції здійснюється за допомогою показника рентабельності продукції:

$$P_{\Pi} = \frac{ВП}{СВ} \times 100\%, \quad (4.1)$$

де ВП – валовий прибуток;

СВ – собівартість реалізованої продукції.

Розраховані значення:

$$P_{\Pi 2023} = 23362 / 86597 \times 100\% = 27,0\%;$$

$$P_{\Pi 2024} = 41038 / 100786 \times 100\% = 40,7\%.$$

Рентабельність господарської діяльності відображає відношення фінансового результату операційної діяльності до загальних витрат підприємства:

$$P_{ГД} = \frac{\Phi_{Род}}{Вз} \times 100\%, \quad (4.2)$$

де  $\Phi_{Род}$  – загальний фінансовий результат від операційної діяльності;

Вз – загальні витрати підприємства.

$$P_{ГД 2023} = 1422 / 109285 \times 100\% = 1,3\%;$$

$$P_{ГД 2024} = 16156 / 126696 \times 100\% = 12,8\%.$$

Загальна рентабельність підприємства визначає ефективність використання всіх активів:

$$P_{\Pi} = \frac{\text{ЧП}}{\text{СА}} \times 100\%, \quad (4.3)$$

де ЧП – чистий прибуток підприємства;

СА – середньорічна вартість активів підприємства.

$$P_{\Pi 2023} = 1532 / 36827 \times 100\% = 4,2\%;$$

$$P_{\Pi 2024} = 16624 / 36827 \times 100\% = 45,1\%.$$

Рентабельність власного капіталу показує, наскільки ефективно підприємство використовує власні ресурси:

$$P_{\text{ВК}} = \frac{\text{Пдп}}{\text{СВК}} \times 100\%, \quad (4.4)$$

де Пдп – прибуток до оподаткування;

СВК – середньорічна вартість власного капіталу.

$$P_{\text{ВК} 2023} = 1532 / 13910 \times 100\% = 11,0\%;$$

$$P_{\text{ВК} 2024} = 16624 / 13910 \times 100\% = 119,5\%.$$

Показник оцінює ефективність використання довгострокових активів:

$$P_{\text{НА}} = \frac{\text{Пдп}}{\text{СНА}} \times 100\%, \quad (4.5)$$

де СНА – середньорічна вартість необоротних активів.

$$P_{\text{НА} 2023} = 1532 / 18311 \times 100\% = 8,4\%;$$

$$P_{\text{НА} 2024} = 16624 / 18311 \times 100\% = 90,8\%.$$

Цей показник демонструє, наскільки ефективно підприємство використовує свої обігові ресурси:

$$P_{OA} = \frac{ПДП}{COA} \times 100\%, \quad (4.6)$$

де COA – середньорічна вартість оборотних активів.

Розраховані значення:

$$P_{OA2023} = 1532/18517 \times 100\% = 8,3\%;$$

$$P_{OA2024} = 16624/18517 \times 100\% = 89,8\%.$$

Валова рентабельність показує відношення валового прибутку до чистого доходу:

$$P_{BPI} = \frac{BП}{ЧД} \times 100\%, \quad (4.7)$$

де BП – валовий прибуток;

ЧД – чистий дохід.

Проведений розрахунок:

$$P_{BPI2023} = 23362/109959 \times 100\% = 21,2\%;$$

$$P_{BPI2024} = 41038/141824 \times 100\% = 28,9\%.$$

Чиста рентабельність продажу показує частку чистого прибутку в кожній гривні реалізованої продукції:

$$P_{ЧPI} = \frac{ЧП}{ЧД} \times 100\%, \quad (4.8)$$

де ЧП – чистий прибуток;

ЧД – чистий дохід.

Розраховані значення:

$$P_{ЧPI2023} = 1532/109959 \times 100\% = 1,4\%;$$

$$P_{ЧPI2024} = 16624/141824 \times 100\% = 11,7\%.$$

Рентабельність доходу від операційної діяльності показує, яку частку прибутку надлісництво отримує з доходів від своєї основної діяльності:

$$P_{ДОД} = \frac{ФРОД}{ДОД} \times 100\%, \quad (4.9)$$

де ФРОД – фінансовий результат від операційної діяльності;

Дод – дохід від операційної діяльності.

Результати становили:

$$P_{\text{дод}2023} = 1422 / 110706 \times 100\% = 1,3\%;$$

$$P_{\text{дод}2024} = 16156 / 142852 \times 100\% = 11,3\%.$$

У табл. 4.1 узагальнено всі розраховані значення.

Таблиця 4.1

### Показники рентабельності Бориспільського надлісництва

№ п/п	Показник	Розраховані значення	
		2023	2024
<b>Витратні показники</b>			
1	Рентабельність продукції	27,0	40,7
2	Рентабельність господарської діяльності	1,3	12,8
<b>Ресурсні показники</b>			
3	Рентабельність підприємства	4,2	45,1
4	Рентабельність капіталу	11,0	119,5
5	Рентабельність необоротних активів	8,4	90,8
6	Рентабельність оборотних активів		
<b>Доходні показники</b>			
7	Валова рентабельність продажу	21,2	28,9
8	Чиста рентабельність продажу	1,4	11,7
9	Рентабельність доходу від операційної діяльності	1,3	11,3

Аналіз показників рентабельності Бориспільського надлісництва, наведених у табл. 4.1, дає змогу комплексно оцінити зміни у фінансових результатах підприємства за 2023–2024 роки. Рентабельність продукції демонструє суттєве покращення: з 27,0 % у 2023 році вона зросла до 40,7 % у 2024 році. Це свідчить про збільшення маржинальності продукції та підвищення ефективності виробничого процесу, що могло бути зумовлено зменшенням собівартості або підвищенням доходів від реалізації. Покращення цього

показника є важливим індикатором результативності діяльності та конкурентоспроможності підприємства.

Рентабельність господарської діяльності також показала значне зростання: з 1,3 % до 12,8 %. Така динаміка вказує на покращення операційної ефективності, зменшення витрат у процесі здійснення основної діяльності та зростання фінансового результату від операцій. Підприємство у 2024 році значно ефективніше використовувало ресурси, що підтверджує успішність управлінських рішень у сфері організації виробництва.

Важливе місце в оцінці ефективності займає рентабельність підприємства, яка характеризує прибутковість використання всіх активів. Зростання цього показника з 4,2 % до 45,1 % свідчить про різке підвищення фінансового потенціалу надлісництва. Практично десятикратне збільшення прибутковості активів є ознакою того, що виробничі ресурси стали використовуватись значно інтенсивніше та ефективніше, що позитивно вплинуло на загальний фінансовий стан підприємства.

Рентабельність власного капіталу продемонструвала ще більш вражаючі зміни – з 11,0 % у 2023 році до 119,5 % у 2024 році. Такий рівень рентабельності свідчить про надзвичайну результативність вкладеного капіталу. Підприємство отримувало у 2024 році прибуток, який більш ніж у 10 разів перевищував величину власного капіталу. Це є позитивним сигналом для оцінювання стійкості та перспектив розвитку надлісництва, адже свідчить про високу ефективність управління фінансами.

Суттєво покращилася рентабельність необоротних активів: з 8,4 % у 2023 році до 90,8 % у 2024 році. Такий результат свідчить про значне підвищення ефективності використання довгострокових активів підприємства, зокрема техніки, обладнання та інфраструктури. Зростання може бути пов'язане з оновленням основних засобів, підвищенням рівня механізації та зростанням обсягів виробничих робіт.

Аналогічно, рентабельність оборотних активів збільшилася з 8,3 % до 89,8 %. Це означає, що підприємство значно ефективніше використовувало запаси,

дебіторську заборгованість та грошові кошти, забезпечуючи значний приріст прибутку при незмінній вартості обігових ресурсів. Зростання цього показника є ознакою покращення фінансового менеджменту та оптимізації структури оборотних активів.

Позитивна динаміка простежується і в доходних показниках. Валова рентабельність продажу підвищилась з 21,2 % до 28,9 %, що відображає покращення співвідношення валового прибутку до чистого доходу. Ріст цього показника демонструє покращення цінової політики або зниження виробничих витрат. Чиста рентабельність продажу збільшилася з 1,4 % до 11,7 %, що свідчить про значне зростання чистого прибутку в структурі доходу та ефективне управління витратами. Підприємство у 2024 році отримувало значно більше чистого прибутку з кожної гривні реалізованої продукції.

Останнім доходним показником є рентабельність доходу від операційної діяльності, яка підвищилась з 1,3 % у 2023 році до 11,3 % у 2024 році. Це свідчить про істотне зростання ефективності основної діяльності надлісництва та збільшення операційного прибутку.

Загалом усі показники, наведені в табл. 4.1, демонструють суттєве покращення фінансового стану та результативності діяльності Бориспільського надлісництва у 2024 році порівняно з попереднім періодом

## **4.2. Розрахунок показників ліквідності та платоспроможності**

Ліквідність підприємства відображає його спроможність своєчасно погашати поточні зобов'язання, а платоспроможність – загальну здатність розраховуватися за своїми боргами. Для оцінки фінансової стійкості Бориспільського надлісництва були розраховані основні коефіцієнти ліквідності, що дають змогу визначити забезпеченість підприємства оборотними ресурсами та ефективність управління ними.

Коефіцієнт покриття характеризує співвідношення між сумою оборотних активів і поточними зобов'язаннями. Він показує, наскільки підприємство забезпечене ресурсами для погашення короткострокової кредиторської заборгованості:

$$K_{\text{п}} = \frac{\text{ОбА}}{\text{ПЗ}}, \quad (4.10)$$

де ОбА – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності враховує лише найбільш ліквідні оборотні активи, за винятком запасів, які є найменш мобільними. Цей показник визначається за формулою:

$$K_{\text{шл}} = \frac{\text{ВО} + \text{ДЗ} + \text{ПФІ} + \text{ГК}}{\text{ПЗ}}, \quad (4.11)$$

де ВО – векселі отримані;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

ПФІ – поточні фінансові інвестиції;

ГК – грошові кошти.

Показник абсолютної ліквідності відображає частку зобов'язань, що можуть бути погашені негайно виключно за рахунок грошових коштів та поточних фінансових інвестицій:

$$K_{\text{ал}} = \frac{\text{ПФІ} + \text{ГК}}{\text{ПЗ}}, \quad (4.12)$$

де ПФІ – поточні фінансові інвестиції;

ГК – грошові кошти;

ПЗ – поточні зобов'язання.

Чистий оборотний капітал визначає забезпеченість підприємства вільними оборотними ресурсами:

$$Ч_{об} = ОбА - ПЗ, \quad (4.13)$$

де ОбА – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання.

Таблиця 4.2

**Показники ліквідності та платоспроможності Бориспільського надлісництва**

№ п/п	Показники	На початок періоду	Нормативне значення
1	Коефіцієнт покриття	0,81	>2
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,09	>1
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,005	0,1-0,2
4	Чистий оборотний капітал	-4400,2	>0

Аналіз показників, наведених у таблиці 4.2, свідчить про недостатній рівень ліквідності та платоспроможності Бориспільського надлісництва на початок досліджуваного періоду. Значення коефіцієнта покриття становить 0,81, що є суттєво нижчим від нормативного рівня (>2). Це означає, що підприємство має лише 81 % оборотних активів від необхідного обсягу для повного покриття короткострокових зобов'язань, що створює ризики нестабільності в розрахунках та залежність від швидкої реалізації запасів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності дорівнює 0,09 за нормативного значення >1. Такий низький рівень свідчить про критичну нестачу оперативно ліквідних активів, передусім грошових коштів і дебіторської заборгованості, які могли б бути використані для негайних платежів. Аналогічно, коефіцієнт абсолютної ліквідності, що становить 0,005 при нормативі 0,1–0,2, підтверджує повну відсутність можливостей для миттєвого погашення боргів. Це вказує на відсутність вільних грошових коштів або фінансових інвестицій, які могли б забезпечити хоча б мінімальний рівень короткострокової фінансової безпеки.

Негативне значення чистого оборотного капіталу у розмірі –4400,2 тис. грн свідчить про перевищення поточних зобов'язань над оборотними активами. Такий стан означає дефіцит обігових ресурсів, що ускладнює ведення операційної діяльності, знижує фінансову стійкість та може призвести до вимушеного залучення короткострокових позик. Сукупність цих показників демонструє значний фінансовий тиск на надлісництво та вказує на потребу у перегляді політики управління запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими потоками.

### **4.3. Шляхи підвищення економічної ефективності господарської діяльності**

Результати проведеного аналізу показників основних і оборотних засобів, фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності Бориспільського надлісництва свідчать про наявність як позитивних тенденцій, так і низки проблем, що потребують управлінського реагування. У 2024 рр. підприємство демонструє суттєве зростання рентабельності, збільшення вартості основних засобів та підвищення швидкості обороту оборотного капіталу. Разом з тим, зберігається критично низький рівень ліквідності, надмірна частка запасів у структурі оборотних активів (понад 79 %), високий коефіцієнт зносу основних засобів (67–68 %) та нестача власного оборотного капіталу. Це створює обмеження для сталого розвитку та вимагає визначення системи заходів для підвищення економічної ефективності діяльності надлісництва.

Необхідно оптимізувати структуру та покращити стан основних засобів. Аналіз (табл. 3.3–3.5) засвідчив значну частку транспортних засобів (41–47 %), що є характерним для лісогосподарських підприємств, але при цьому спостерігається високий рівень їх зносу. Коефіцієнт оновлення підвищився з 9,2 % у 2023 р. до 12,9 % у 2024 р., однак цього недостатньо для структурного оновлення парку техніки. Доцільним є подальше оновлення машин і обладнання, які становлять незначну частку структури активів, але є основою для проведення

лісогосподарських робіт. Підвищення частки сучасної техніки дозволить зменшити витрати на ремонт, підвищити продуктивність праці та покращити якість виконання робіт. Також рекомендовано провести ремонт елементів виробничої інфраструктури, зокрема будівель та споруди, питома вага яких зменшилася з 31 % до 28 %, що може негативно впливати на організацію виробничих процесів.

Важливо звернути на раціоналізація використання оборотних засобів. Концентрація запасів на рівні 79,7 % порушує принципи раціонального формування оборотного капіталу. Таке співвідношення свідчить про можливе накопичення надлишкової продукції та матеріальних ресурсів або неефективне використання складських площ. Для оптимізації оборотних активів доцільно впровадити: удосконалення системи складського обліку та контролю запасів, перехід до більш точного прогнозування потреб у матеріалах, застосування лімітів і внутрішніх норм запасів для підрозділів. Це дозволить зменшити заморожені кошти в запасах і спрямувати фінансовий ресурс до активнішого обігу.

Одним із напрямів є підвищення фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Згідно з таблицею 4.2, коефіцієнт покриття становить 0,81 при нормативі  $>2$ , коефіцієнт швидкої ліквідності – 0,09 при нормативі  $>1$ , а абсолютної ліквідності – 0,00. Це свідчить про критичний дефіцит власного оборотного капіталу та надмірну залежність від повільно ліквідних запасів. Для покращення ситуації слід реалізувати такі заходи: прискорення інкасації дебіторської заборгованості, оптимізація кредиторської політики та скорочення прострочених зобов'язань, підвищення обсягів грошових надходжень через диверсифікацію каналів реалізації продукції. Також доцільно впроваджувати механізми короткострокового фінансування потреб в оборотних коштах за рахунок доступних фінансових інструментів.

Необхідно звернути увага на підвищення показників рентабельності та зростання прибутковості діяльності. Бачимо стрімке зростання рентабельності підприємства: рентабельність господарської діяльності збільшилася з 1,3 % до

12,8 %, рентабельність капіталу – з 11,0 % до 119,5 %, а чиста рентабельність продажу – з 1,4 % до 11,7 %. Такі значення вказують на суттєве покращення якості управління витратами та ефективності реалізації продукції. Для подальшого зростання необхідно оптимізувати собівартість робіт, розширювати перелік робіт, які виконуються штатними працівниками підприємства та підвищувати ефективність реалізації деревини через електронні торги.

У сучасних умовах цифрові технології дозволяють значно прискорити аналіз фінансово-господарської діяльності, оптимізувати управління логістикою лісопродукції, автоматизувати інвентаризацію запасів і ведення документації. Запровадження ДП «Ліси України» сучасної ERP-системи створить можливість швидко реагувати на зміни показників і контролювати витрати в режимі реального часу.

#### **4.4. Висновки до розділу 4**

Аналіз рентабельності Бориспільського надлісництва показав суттєве зростання ефективності його діяльності у 2024 році. Рентабельність продукції збільшилася з 27,0 % до 40,7 %, а рентабельність підприємства зросла з 4,2 % до 45,1 %. Особливо динамічно підвищилася рентабельність власного капіталу з 11,0 % до 119,5 %, що свідчить про високий рівень віддачі на вкладені власні ресурси. Значно покращилися показники рентабельності оборотних активів, які зросли з 8,3 % до 89,8 %, та рентабельності необоротних активів з 8,4 % до 90,8 %. Збільшення прибутковості за більшістю показників свідчить про підвищення ефективності використання виробничих ресурсів і позитивні зміни у структурі витрат та доходів.

Разом із тим оцінка ліквідності та платоспроможності продемонструвала наявність суттєвих ризиків. Коефіцієнт покриття становив 0,81 при нормативі понад 2, коефіцієнт швидкої ліквідності дорівнював лише 0,09 за нормативного значення понад 1, а абсолютна ліквідність залишалася на рівні 0,005 при рекомендованому діапазоні 0,1–0,2. Чистий оборотний капітал був від’ємним і

становив –4400,2 тис. грн, що свідчить про дефіцит власних оборотних коштів і залежність підприємства від короткострокових зобов'язань. Отже, попри зростання прибутковості, підприємству необхідно підвищити рівень ліквідності, оптимізувати структуру активів та посилити фінансову стійкість.

## ВИСНОВКИ

У ході виконання магістерської кваліфікаційної роботи було комплексно досліджено стан, ефективність та фінансові результати господарської діяльності Бориспільського надлісництва Філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України». Отримані результати свідчать про поєднання значного виробничого потенціалу підприємства із виявленими проблемами у сфері ліквідності, фінансової стійкості та структури оборотних активів.

Виробнича база підприємства демонструє поступову модернізацію: вартість основних засобів зростає з 41950,4 тис. грн у 2022 році до 52175,7 тис. грн у 2024 році, а коефіцієнт оновлення підвищився з 9,2 % до 12,9 % відповідно. Разом із тим коефіцієнт зносу у 2024 році становив 67 %, що свідчить про значну частку фізично застарілих активів і формує потребу в подальшому технічному переоснащенні. Проведений аналіз оборотних засобів засвідчив суттєві дисбаланси у їх структурі: частка запасів у 2024 році становила 79,7 %, тоді як частка грошових коштів – лише 0,6 %, а дебіторської заборгованості – 9,3 %. Це призвело до низької ліквідності підприємства: коефіцієнт покриття становив 0,81 при нормативному значенні понад 2, коефіцієнт швидкої ліквідності – 0,09 при нормі понад 1, а абсолютної ліквідності – 0,005 при рекомендованому рівні 0,1–0,2. Чистий оборотний капітал на початок періоду був від’ємним і становив – 4400,2 тис. грн, що підтверджує дефіцит власних оборотних ресурсів та залежність від зовнішніх зобов’язань. Водночас ефективність використання оборотних коштів значно покращилася: коефіцієнт оборотності зріс з 5,9 до 7,7, тривалість одного обороту зменшилась із 61 до 47 днів, а одноденний оборот збільшився із 305,4 тис. грн до 394,0 тис. грн. Рентабельність оборотних активів також демонструє значне покращення – з 8 % у 2023 році до 90 % у 2024 році.

Валовий прибуток зріс з 23362 тис. грн до 41038 тис. грн, а чистий прибуток – з 1532 тис. грн до 16624 тис. грн. Рентабельність продукції підвищилася з 27,0 % до 40,7 %, рентабельність господарської діяльності – з 1,3 % до 12,8 %, а рентабельність підприємства – з 4,2 % до 45,1 %. Найбільш суттєво

зросла рентабельність власного капіталу: з 11,0 % до 119,5 %, що свідчить про надзвичайно високу віддачу на вкладені власні ресурси. Рентабельність необоротних активів зросла з 8,4 % до 90,8 %, а оборотних активів – з 8,3 % до 89,8 %, що підтверджує ефективне використання як довгострокових, так і короткострокових ресурсів. Така сукупність результатів демонструє значне покращення фінансових результатів підприємства, його здатність нарощувати обсяги виробництва та підвищувати економічну ефективність діяльності.

## ПРОПОЗИЦІЇ

З наведених даних і розрахунків можна узагальнити такі пропозиції для покращення результатів виробничої діяльності Бориспільського надлісництва.

1. З метою підвищення ефективності використання основних виробничих засобів доцільно прискорити списання застарілої техніки, оскільки коефіцієнт її зносу у 2024 році становив 67 %, що свідчить про значну частку малопродуктивних і витратних у експлуатації машин.

2. Підвищити основні виробничі потужності шляхом подальшого впровадження нової техніки та технологій, що дасть можливість скоротити витрати на ремонт, підвищити продуктивність праці та забезпечити стабільне виконання лісогосподарських робіт.

3. Враховуючи сезонність лісогосподарських робіт, застосовувати оренду техніки та механізмів у пікові періоди, щоб уникнути простоїв і рівномірно завантажити виробничі потужності без необхідності придбання додаткових малозавантажених у міжсезоння машин.

4. Для підвищення оборотності оборотних коштів доцільно зменшити частку запасів, яка у 2024 році становила 79,7 %, а також оптимізувати незавершене виробництво. Скорочення надлишкових запасів сприятиме зростанню ліквідності та прискоренню обігу коштів.

5. Підприємству необхідно зосередити увагу на збільшенні власного капіталу та формуванні позитивного чистого оборотного капіталу. Доцільно провести оновлення матеріально-технічної бази, що дозволить зменшити собівартість продукції, підвищити її рентабельність та створити додаткові внутрішні фінансові ресурси для зміцнення платоспроможності.

**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Анісімова О. В. Теоретичні аспекти сутності ефективності як економічної категорії. Науковий вісник Луганського національного аграрного університету. Серія «Економічні науки». 2010. № 15. С. 30–36.
2. Бандурка О. М., Коробов М. Я. Фінансова діяльність підприємства : підручник. К. : Либідь, 2010. 230 с.
3. Березін О. В., Бутенко. Економіка підприємства : практикум : навч. посіб. К., 2009. 248 с.
4. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. К. : Атіка, 2004. 480 с.
5. Васильков В. Г. Організація виробництва : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2013. – 524 с.
6. Васильців Т. Г., Іляш О. І., Міценко Н. Г. Економіка малого підприємства : навч. посіб. / за ред. д-ра екон. наук Т. Г. Васильціва. К. : Знання, 2013. 446 с.
7. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства. URL: [http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomika\\_pidpriyemstva\\_-\\_getman\\_oo](http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomika_pidpriyemstva_-_getman_oo).
8. Говорушко Т. А., Ситник І. П., Уграк О. М. Теоретичні аспекти впливу фінансових інструментів на ефективність діяльності підприємств. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. № 7/8. С. 93–97.
9. Дзяди́кевич Ю. В., та ін. Економіка довкілля і природних ресурсів : монографія. Тернопіль : Астон, 2016. 392 с.
10. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник. 2011. 728 с. URL: [http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomika\\_pidpriyemstva\\_-\\_ivanilov\\_os](http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomika_pidpriyemstva_-_ivanilov_os)
11. Касьяненко Л. М. Економічна теорія : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2015. 224 с.
12. Короткевич О. В. Ефективність поточної господарської діяльності: структура, рівень, динаміка (2000–2006 рр.). Економіка і прогнозування. 2008. № 3. С. 61–70.

13. Маслак О. І. Економіка промислового підприємства : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2011. 172 с.
14. Нікіфорова Л. О., Захараш О. О. Економіка та організація виробництва : дистанційний курс. URL: <http://vntu.edu.ua/index.php>
15. Опенько І., Цвях О., Подлегаєв В. Економічна ефективність ведення лісового господарства у місті Києві. Інвестиції: практика та досвід. 2025. № 18. С. 85–92. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.18.85.
16. Шарко М. В., Мешкова-Кравченко Н. В., Радкевич О. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Херсон : Олді-плюс, 2014. 436 с.
17. Шваб Л. І. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. 2-ге вид. К. : Каравела, 2005. 568 с.
18. Якимчук Т. В. Соціально-економічна ефективність підприємства та її значення в сучасних умовах. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2012. № 2(56). С. 184–186.
19. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 498 с.
20. Захарченко В. І. Економіка підприємства. Практикум. К. : Центр навчальної літератури, 2012. 144 с.
21. Alzamora R. M., Apiolaza L. A. A DEA approach to assess the efficiency of radiata pine logs to produce New Zealand structural grades. *Journal of Forest Economics*. 2013. Vol. 19. P. 221–233.
22. Bai J., Tan P., Chen W., Liu J. Evaluation of self-development ability and study of its obstacle factors for state-owned forest farms: Applying the SEM–PPM. *Sustainability*. 2021. Vol. 13. Art. 3119.
23. Bálíková K., Dobšínská Z., Paletto A., Sarvašová Z., Hillayová M. K. K., Štěrbová M., Výbošťok J., Šálka J. The design of the payments for water-related ecosystem services: What should the ideal payment in Slovakia look like? *Water*. 2020. Vol. 12. Art. 1583.

24. Banker R. D., Charnes A., Cooper W. W. Some models for estimating technical and scale inefficiencies in data envelopment analysis. *Management Science*. 1984. Vol. 30. P. 1078–1092.
25. Barbu M. C., Tudor E. M. State of the art of the Chinese forestry, wood industry and its markets. *Wood Material Science & Engineering*. 2021. Vol. 16.
26. Bennich T., Belyazid S. The route to sustainability—prospects and challenges of the bio-based economy. *Sustainability*. 2017. Vol. 9. Art. 887.
27. Bennich T., Belyazid S., Kopainsky B., Diemer A. The bio-based economy: Dynamics governing transition pathways in the Swedish forestry sector. *Sustainability*. 2018. Vol. 10. Art. 976.
28. Bogetoft P., Bo J. T., Niels S. Efficiency and merger gains in the Danish forestry extension service. *Forest Science*. 2003. Vol. 49. P. 585–595.
29. Boosari J. M., Limaei S. M., Amirteimoori A. Performance evaluation of forest management plans. *Caspian Journal of Environmental Sciences*. 2015. Vol. 13. P. 373–382.
30. Cao L., Zhou Z., Wu Y, Huang Y., Cao G. Is metabolism in all regions of China performing well? Evidence from a new DEA-Malmquist productivity approach. *Ecological Indicators*. 2019. Vol. 106. Art. 105487.
31. Charnes A., Cooper W., Golany B., Seiford L., Stutz J. Foundations of data envelopment analysis for Pareto–Koopmans efficient empirical production functions. *Journal of Econometrics*. 1985. Vol. 30. P. 91–107.
32. Chen S., Yao S. Evaluation of forestry ecological efficiency: A spatiotemporal empirical study based on China’s provinces. *Forests*. 2021. Vol. 12. Art. 142.
33. Costa M. P., Schoeneboom J. C., Oliveira S. A., Viñas R. S., De Medeiros G. A. A socio-eco-efficiency analysis of integrated and non-integrated crop-livestock-forestry systems in the Brazilian Cerrado based on LCA. *Journal of Cleaner Production*. 2018. Vol. 171. P. 1460–1471.

34. Diaz-Balteiro L., Herruzo A. C., Martinez M., González-Pachón J. An analysis of productive efficiency and innovation activity using DEA: An application to Spain's wood-based industry. *Forest Policy and Economics*. 2006. Vol. 8. P. 762–773.
35. Enache A., Kuhmaier M., Visser R., Stampfer K. Forestry operations in the European mountains: A study of current practices and efficiency gaps. *Scandinavian Journal of Forest Research*. 2015. Vol. 31. P. 412–427.
36. FAO. Global Forest Resources Assessment. Bulgaria. Rome: FAO, 2020. URL: <http://www.fao.org/3/ca9971en/ca9971en.pdf>
37. Green Report. Report on the forest sector of the Slovak Republic. Bratislava: MARD SR, 2019. URL: <https://www.mpsr.sk/en/index.php?navID=1&id=75>
38. Hălălișan A. F., Ioras F., Korjus H., Avdibegović M., Maric B., Malovrh S. P., Abrudan I. V. An analysis of forest management non-conformities to FSC standards in different European countries. *Notulae Botanicae Horti Agrobotanici*. 2016. Vol. 44. P. 634–639.
39. Kao C., Yang Y. C. Measuring the efficiency of forest management. *Forest Science*. 1991. Vol. 37. P. 1239–1252.
40. Klaric K., Greger K., Klaric M., Andric T., Hitka M., Kropivšek J. Exploratory assessment of FSC chain of custody certification benefits in Croatian wood industry. *Drvna Industrija*. 2016. Vol. 67. P. 241–248.
41. Kolev K. Factors hindering investments in forest equipment in Bulgaria. *Innovative Modeling and Applied Research Journal*. 2017. Vol. 2. P. 12–21.
42. Korkmaz E. Measuring the productive efficiency of forest enterprises in Mediterranean Region of Turkey using DEA. *African Journal of Agricultural Research*. 2011. Vol. 6. P. 4522–4532.
43. Kovalcik M. Efficiency of the Slovak forestry in comparison to other European countries: An application of DEA. *Central European Forestry Journal*. 2018. Vol. 64. P. 46–54.
44. Kovalčík M. Profitability and efficiency of forest contractors in Slovakia—Comparison of mountain and lowland regions. *Forests*. 2020. Vol. 11. Art. 370.

45. Li Y., Mei B., Linhares-Juvenal T. The economic contribution of the world's forest sector. *Forest Policy and Economics*. 2019. Vol. 100. P. 236–253.
46. Malmquist S. Index numbers and indifference surfaces. *Trabajos de Estadística*. 1953. Vol. 4. P. 209–242.
47. Majer S., Wurster S., Moosmann D., Ladu L., Sumfleth B., Thrän D. Gaps and research demand for sustainability certification and standardisation in a sustainable bio-based economy in the EU. *Sustainability*. 2018. Vol. 10. Art. 2455.
48. Młynarski W., Kaliszewski A. Efficiency evaluation in forest management – a literature review. *Forest Research Papers*. 2018. Vol. 79. P. 289–298.
49. Ning Y., Liu Z., Ning Z., Zhang H. Measuring eco-efficiency of state-owned forestry enterprises in Northeast China. *Forests*. 2018. Vol. 9. Art. 455.
50. Paluš H., Parobek J., Šulek R., Lichý J., Šálka J. Understanding sustainable forest management certification in Slovakia. *Sustainability*. 2018. Vol. 10. Art. 2470.
51. Susaeta A., Adams D. C., Carter D. R., Gonzalez-Benecke C., Dwivedi P. Technical, allocative and total profit efficiency of loblolly pine forests under changing climatic conditions. *Forest Policy and Economics*. 2016. Vol. 72. P. 106–114.
52. Šporčič M., Martinič I., Landekič M., Lovrič M. Measuring efficiency of organizational units in forestry by nonparametric model. *Croatian Journal of Forest Engineering*. 2009. Vol. 30. P. 1–13.
53. Šporčič M., Landekič M. Nonparametric model for business performance evaluation in forestry. *Computational and Numerical Simulations*. London: IntechOpen, 2014.
54. Staffas L., Gustavsson M., McCormick K. Strategies and policies for the bioeconomy and bio-based economy: An analysis of official national approaches. *Sustainability*. 2013. Vol. 5. P. 2751–2769.
55. Yang H., Yuan T., Zhang X., Li S. A decade trend of total factor productivity of key state-owned forestry enterprises in China. *Forests*. 2016. Vol. 7. Art. 97.